

Nr 292.

Av herr **Albertsson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer m. m.

Departementschefen framhåller i Kungl. Maj:ts proposition, nr 320, att den speciella form för bostadsförsörjning åt åldringar som representeras av pensionärshemsbyggandet ännu icke har slagit igenom. Sedan verksamhetens början ha endast omkring 90 ansökningar beviljats: antalet ansökningar, som avslagits, är obetydligt. De pensionärshemsbyggande kommunerna äro främst att finna bland rikets större städer: endast ett fåtal mindre städer och landskommuner ha velat engagera sig i bostadsbyggande av förevarande art. Denna återhållsamhet finner departementschefen övervägande bero på en rådande osäkerhet rörande de för byggande och drivande av pensionärshem erforderliga kostnaderna. Av gjorda undersökningar rörande sagda kostnader har departementschefen ansett klarlagt, att de nu utgående statsbidragen äro otillräckliga för att framkalla kommunala initiativ till lösandet av pensionärernas bostadsförsörjning i tillräcklig omfattning.

Socialministern föreslår därför i föreliggande proposition, i syfte att befordra en allmän utbredning av pensionärshemsbyggandet, en väsentlig höjning av statsbidragen. Det finns givetvis anledning förmoda, att den föreslagna höjningen av statsbidragen till ifrågavarande verksamhet kommer att verka stimulerande på tillkomsten av pensionärshem. Men huruvida högre statsbidrag i och för sig är tillräcklig anledning för att väcka kommunala insatser i önskvärd omfattning för denna verksamhet även hos landskommunerna, torde på vissa grunder nog ifrågasättas.

De nu föreslagna höjda statsbidragen borde, enligt vår mening, kompletteras med vidgade möjligheter för kommunerna att erhålla statsbidrag.

I en motion nr 375 i andra kammaren 1939 föreslogo några motionärer, "att riksdagen måtte uttala, att intet hinder föreligger vid beviljandet av statsbidrag till partiell ombyggnad av ålderdomshem på sådant sätt att del av det samma inrättas till pensionärshem".

Motionärerna motiverade sitt förslag bl. a. med att framhålla, "att förhållandena på landsbygden utvecklats därhän, sedan folkpensionen väsentligt förbättrats, att det klientel, som tidigare belade vårdplatserna på ålderdomshemmen, i hög grad minskats. Denna utveckling vore i och för sig glädjande, om de bostäder, som pensionärerna nu bebo, vore tillfredsställande. Detta torde i allmänhet icke vara fallet, vilket väl torde vara grundmotivet till förslagen om statsbidrag till pensionärshem.

De här omnämnda förhållandena ha medfört, att ålderdomshemmen, som vid anskaffandet beräknats för ett betydligt större antal understödstagare, nu på ett flertal platser endast till en del beläggas. Denna utveckling har till och med förorsakat, att fattigvårdssamhällen helt nedlagt sin verksamhet på detta område. Tendensen torde i allmänhet vara densamma, även om den som regel endast medfört en betydande inskränkning av verksamheten. Uppenbart torde vara, att dessa fastigheter på många ställen icke utnyttjats på ett rationellt och ekonomiskt försvarbart sätt. Underhålls- och driftskostnader bli dock i stort sett desamma som när fastigheten fullt utnyttjas." De anförda synpunkterna torde alltjämt äga sin riktighet, och den lösning motionärerna förordade torde fortfarande för många landskommuner vara ändamålsenlig.

Motionen föranledde visserligen ingen riksdagens åtgärd. Statsutskottet avstyrkte densamma genom att framhålla, att vissa betänkligheter talade mot bifall till motionen, men utlåtandet giver icke vid handen, varpå dessa betänkligheter grundades.

Jag hyser dock den meningen, att om riktlinjerna för det allmännas verksamhet på hithörande område utformades i enlighet med vad som föreslogs i nämnda motion, skulle därigenom skapandet av pensionärshem på landsbygden i hög grad befrämjas, och därför borde denna fråga ånyo prövas av riksdagen.

Men kommunerna borde emellertid kunna få statsbidrag icke endast vid ombyggnad av ålderdomshem i enlighet med förslaget av 1939 utan jämväl till nybyggnad, där halva fastigheten användes till ålderdomshem samt andra hälften till lägenheter av ett rum och kök eller rum med kokvrå, vilka lägenheter kunde disponeras av dem för vilka intet vårdbehov föreligger.

Det finns utan tvivel åtskilliga landskommuner, där frågan om nybyggnad av ålderdomshem är aktuell. Det föreligger ävenledes ett behov av att kunna bereda ett mindre antal folkpensionärer en god och billig bostad.

Om här berörda behov kunde lösas genom byggandet av en gemensam fastighet och statsbidrag erhållas till den del som avser pensionärshem, skulle detta säkerligen i hög grad både stimulera intresset att bygga och, vad som är inte mindre betydelsefullt för mindre kommuner, förbilliga byggnadskostnaderna i icke ringa mån. Dessa bli sannolikt c:a 30 % lägre för en gemensam fastighet, än om ålderdomshem och pensionärshem skola byggas var för sig. Därtill kommer, att driftskostnaderna för värme också bli billigare i det förra fallet än i det senare. Enbart ekonomiska skäl tala sålunda för behovet av ändrade grunder för statsbidragen till pensionärshemmen. Vidgade möjligheter för kommunerna på landsbygden att erhålla statsbidrag till här berörda verksamhet skulle dessutom i icke ringa mån tjäna det syfte, som departementschefen vill främja genom de höjda statsbidragen, nämligen en allmän utbredning av pensionärshemsbyggnadet.

Med hänvisning till vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 320 må uttala, att intet hinder föreligger för beviljandet av statsbidrag antingen till partiell ombyggnad eller också nybyggnad av ålderdomshem på sådant sätt, att del av det samma inrättas till pensionärshem.

Stockholm den 13 juni 1942.

Eskil Albertsson.
